

AGHAGH UNIVERSITY OF SCIENCE
AND TECHNOLOGY

Nazwa modułu zajęć:	Sztuczna inteligencja w automatyce i robotyce				
Rok akademicki:	2019/2020	Kod:	RAIR-2-304-AM-n	Punkty ECTS:	2
Wydział:	Inżynierii Mechanicznej i Robotyki				
Kierunek:	Automatyka i Robotyka	Specjalność:	Automatyka i metrologia		
Poziom studiów:	Studia II stopnia	Forma studiów:	Niestacjonarne		
Język wykładowy:	Polski	Profil:	Ogólnoakademicki (A)	Semestr:	3
Strona www:	—				
Prowadzący moduł:	dr inż. Nawrocki Marcin (marcin.nawrocki@agh.edu.pl)				

Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się dla modułu zajęć

Celem modułu jest przekazanie wiedzy z zakresu praktycznych zastosowań wybranych algorytmów sztucznej inteligencji w automatyce, szczególnie w przypadku sterowania obiektami nieliniowymi.

Opis efektów uczenia się dla modułu zajęć

Kod MEU	Student, który zaliczył moduł zajęć zna i rozumie/potrąfi/jest gotów do	Powiązania z KEU	Sposób weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w ramach poszczególnych form zajęć i dla całego modułu zajęć
Wiedza: zna i rozumie			
M_W001	Student zna metody modelowania układów nieliniowych, niestacjonarnych z zastosowaniem adaptacji i kompensacji zakłóceń.	AIR2A_W05	Wykonanie ćwiczeń laboratoryjnych, Wynik testu zaliczeniowego
M_W002	Student ma wiedzę o budowie systemów ekspertowych, metodach reprezentacji wiedzy, heurystycznych algorytmach sterowania, uczeniu maszynowym i eksploracji danych.	AIR2A_W06	Wykonanie ćwiczeń laboratoryjnych, Wynik testu zaliczeniowego
M_W003	Student zna podstawowe wiadomości z logiki rozmytej, budowy modeli wnioskowania rozmytego Mamdaniego, Takagi-Sugeno-Kanga i Tsukamoto. Student zna metodykę budowy systemu sterowania z regulatorem rozmytym.	AIR2A_W06	Wykonanie ćwiczeń laboratoryjnych, Wynik testu zaliczeniowego

M_W004	Student zna podstawowe modele sztucznych neuronów oraz modele sztucznych sieci neuronowych: jednokierunkowych, rekurencyjnych, dwukierunkowych. Student zna metody uczenia sieci neuronowych. Student wie jak zbudowany jest system adaptacyjny ANFIS.	AIR2A_W06	Wykonanie ćwiczeń laboratoryjnych, Wykonanie ćwiczeń, Wynik testu zaliczeniowego
Umiejętności: potrafi			
M_U001	Student potrafi przeprowadzić syntezę systemu sterowania z zastosowaniem regulatora rozmytego, sztucznej sieci neuronowej, systemu neuro-rozmytego oraz algorytmu genetycznego.	AIR2A_U06	Wykonanie ćwiczeń laboratoryjnych, Sprawozdanie
M_U002	Student potrafi implementować w wybranym sterowniku PLC opracowane przez siebie algorytmy sterowania wykorzystujące metody sztucznej inteligencji.	AIR2A_U06	Sprawozdanie
M_U003	Student potrafi przeprowadzić syntezę systemu sterowania z zastosowaniem regulatora rozmytego, sztucznej sieci neuronowej, systemu neuro-rozmytego.	AIR2A_U06	Wykonanie ćwiczeń laboratoryjnych, Sprawozdanie
Kompetencje społeczne: jest gotów do			
M_K001	Student rozumie potrzebę ciągłego uczenia i doszkalania się w zakresie nowatorskich rozwiązań układów sterowania	AIR2A_K01	Wykonanie ćwiczeń laboratoryjnych

Liczba godzin zajęć w ramach poszczególnych form zajęć

Suma	Forma zajęć dydaktycznych										
	Wykład	Ćwiczenia audytoryjne	Ćwiczenia laboratoryjne	Ćwiczenia projektowe	Konwersatorium	Zajęcia seminaryjne	Zajęcia praktyczne	Zajęcia terenowe	Zajęcia warsztatowe	Prace kontrolne i przejściowe	Lektorat
20	8	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0

Matryca kierunkowych efektów uczenia się w odniesieniu do form zajęć i sposobu zaliczenia, które pozwalają na ich uzyskanie

Kod MEU	Student, który zaliczył moduł zajęć zna i rozumie/potrafi/jest gotów do	Forma zajęć dydaktycznych										
		Wykład	Ćwiczenia audytoryjne	Ćwiczenia laboratoryjne	Ćwiczenia projektowe	Konwersatorium	Zajęcia seminaryjne	Zajęcia praktyczne	Zajęcia terenowe	Zajęcia warsztatowe	Prace kontrolne i przejściowe	Lektorat
Wiedza: zna i rozumie												

M_W001	Student zna metody modelowania układów nieliniowych, niestacjonarnych z zastosowaniem adaptacji i kompensacji zakłóceń.	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
M_W002	Student ma wiedzę o budowie systemów ekspertowych, metodach reprezentacji wiedzy, heurystycznych algorytmach sterowania, uczeniu maszynowym i eksploracji danych.	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
M_W003	Student zna podstawowe wiadomości z logiki rozmytej, budowy modeli wnioskowania rozmytego Mamdaniego, Takagi-Sugeno-Kanga i Tsukamoto. Student zna metodykę budowy systemu sterowania z regulatorem rozmytym.	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
M_W004	Student zna podstawowe modele sztucznych neuronów oraz modele sztucznych sieci neuronowych: jednokierunkowych, rekurencyjnych, dwukierunkowych. Student zna metody uczenia sieci neuronowych. Student wie jak zbudowany jest system adaptacyjny ANFIS.	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Umiejętności: potrafi												
M_U001	Student potrafi przeprowadzić syntezę systemu sterowania z zastosowaniem regulatora rozmytego, sztucznej sieci neuronowej, systemu neuro-rozmytego oraz algorytmu genetycznego.	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
M_U002	Student potrafi implementować w wybranym sterowniku PLC opracowane przez siebie algorytmy sterowania wykorzystujące metody sztucznej inteligencji.	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
M_U003	Student potrafi przeprowadzić syntezę systemu sterowania z zastosowaniem regulatora rozmytego, sztucznej sieci neuronowej, systemu neuro-rozmytego.	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Kompetencje społeczne: jest gotów do												
M_K001	Student rozumie potrzebę ciągłego uczenia i doskonalenia się w zakresie nowatorskich rozwiązań układów sterowania	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-

Nakład pracy studenta (bilans punktów ECTS)

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Udział w zajęciach dydaktycznych/praktyka	20 godz
Przygotowanie do zajęć	10 godz
przygotowanie projektu, prezentacji, pracy pisemnej, sprawozdania	8 godz
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	12 godz
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50 godz
Punkty ECTS za moduł	2 ECTS

Pozostałe informacje**Szczegółowe treści kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć (szczegółowy program wykładów i pozostałych zajęć)****Wykład**

1. Mechatroniczne systemy nieliniowe, nieparametryzowalne, bez znajomości modelu matematycznego, niestacjonarne.
2. Klasyfikacja i projektowanie inteligentnych systemów sterowania. Metody reprezentacji wiedzy. Heurystyczne algorytmy sterowania.
3. Metody uczenia maszynowego. Ekspertowe systemy sterowania, wspomaganie projektowania i zarządzania. Systemy sterowania z zastosowaniem logiki rozmytej. Metodyka budowy systemu sterowania z regulatorem rozmytym.
4. Systemy uczące się na sieciach neuronowych. Sieci neuronowe w automatyce.
5. Systemy adaptacyjne neuro-rozmyte – ANFIS. Model odwrotny przy użyciu ANFIS. Zastosowanie regulatora rozmytego w sterowaniu obiektem nieliniowym i o zmiennych parametrach.

Ćwiczenia laboratoryjne

1. Mechatroniczne systemy nieliniowe, nieparametryzowalne, bez znajomości modelu matematycznego, niestacjonarne.
2. Metody uczenia maszynowego. Eksploracja danych.
3. Ekspertowe systemy sterowania, wspomaganie projektowania i zarządzania.
4. Systemy sterowania z zastosowaniem logiki rozmytej: model wnioskowania Mamdaniego, Takagi-Sugeno-Kanga i Tsukamoto.
5. Metodyka budowy systemu sterowania z regulatorem rozmytym. Przykład implementacji regulatora rozmytego w wybranych sterownikach PLC.
6. Systemy uczące się na sieciach neuronowych. Sieci neuronowe w automatyce.
7. Systemy adaptacyjne neuro-rozmyte – ANFIS. Model odwrotny przy użyciu ANFIS.
8. Zastosowanie regulatora rozmytego w sterowaniu obiektem nieliniowym i o zmiennych parametrach.
9. Zastosowanie sieci neuronowych w diagnostyce.

Metody i techniki kształcenia:

Wykład: Treści prezentowane na wykładzie są przekazywane w formie prezentacji multimedialnej w połączeniu z klasycznym wykładem tablicowym wzbogaconymi o pokazy odnoszące się do prezentowanych zagadnień.

Ćwiczenia laboratoryjne: W trakcie zajęć laboratoryjnych studenci samodzielnie rozwiązują zadany problem praktyczny, dobierając odpowiednie narzędzia. Prowadzący stymuluje grupę do refleksji nad problemem, tak by otrzymane wyniki miały wysoką wartość merytoryczną.

Warunki i sposób zaliczenia poszczególnych form zajęć, w tym zasady zaliczeń poprawkowych, a także warunki dopuszczenia do egzaminu:

Zaliczenie zajęć laboratoryjnych odbywa się na podstawie obecności, sprawozdań i ocen uzyskanych w trakcie ćwiczeń. Przewiduje się możliwość jednokrotnego zaliczenia poprawkowego, które będzie zorganizowane w wyznaczonym przez prowadzącego ćwiczenia laboratoryjne terminie sesji zasadniczej. Test z wykładu, który jest podstawą zaliczenia zdobytej wiedzy będzie zorganizowany na ostatnim wykładzie.

Zasady udziału w poszczególnych zajęciach, ze wskazaniem, czy obecność studenta na zajęciach jest obowiązkowa:

Wykład:

- Obecność obowiązkowa: Nie

- Zasady udziału w zajęciach: Studenci uczestniczą w zajęciach poznając kolejne treści nauczania zgodnie z sylabusem przedmiotu. Studenci winni na bieżąco zadawać pytania i wyjaśniać wątpliwości. Rejestracja audiowizualna wykładu wymaga zgody prowadzącego.

Ćwiczenia laboratoryjne:

- Obecność obowiązkowa: Tak

- Zasady udziału w zajęciach: Studenci wykonują ćwiczenia laboratoryjne zgodnie z materiałami udostępnionymi przez prowadzącego. Student jest zobowiązany do przygotowania się w przedmiocie wykonywanego ćwiczenia, co może zostać zweryfikowane kolokwium w formie ustnej lub pisemnej. Zaliczenie zajęć odbywa się na podstawie zaprezentowania rozwiązania postawionego problemu. Zaliczenie modułu jest możliwe po zaliczeniu wszystkich zajęć laboratoryjnych.

Sposób obliczania oceny końcowej

Wykłady zakończą się testem sprawdzającym wiedzę teoretyczną z którego ocena stanowi 30% oceny końcowej. Pozostałe 70% oceny końcowej student uzyska za wykonanie poszczególnych ćwiczeń na podstawie oddanych sprawozdań.

Sposób i tryb wyrównywania zaległości powstałych wskutek nieobecności studenta na zajęciach:

Zajęcia wykładowe są nieobowiązkowe, w przypadku nieobecności student zdobywa wiedzę poprzez samokształcenie.

Nieobecności na zajęciach laboratoryjnych należy odrobić w ciągu tygodnia od powrotu z nieobecności w sposób wskazany przez prowadzącego ćwiczenia laboratoryjne.

Wymagania wstępne i dodatkowe, z uwzględnieniem sekwencyjności modułów

Student posiada wiedzę z zakresu architektury i programowania sterowników PLC, zna metody sterowania dyskretnego.

Zalecana literatura i pomoce naukowe

1. Rudkowski L.: Metody i techniki sztucznej inteligencji. Inteligencja obliczeniowa. PWN Warszawa 2005.
2. Osowski S.: Sieci neuronowe do przetwarzania informacji, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej 2006.
3. Kwaśniewski J: Wprowadzenie do inteligentnych przetworników pomiarowych, WNT 1992.
4. Kwaśniewski J: Programowalny sterownik SIMATIC S7-300 w praktyce inżynierskiej, BTC 2009.
5. Fuzzy Logic Toolbox MATLAB, The MathWorks, Inc., 2010.
6. Neural Network Toolbox MATLAB, The MathWorks, Inc., 2010.

Publikacje naukowe osób prowadzących zajęcia związane z tematyką modułu

1. Advanced control algorithms for mobile robot, Agata NAWROCKA, Marcin NAWROCKI, Andrzej KOT, ICCO 2017, Romania, 2017 : proceedings / eds. Dorin Şendrescu, [et al.]. — [Piscataway] : IEEE, cop. 2017.
2. Sterowanie neuronowo-genetyczne, Agata NAWROCKA, Marcin NAWROCKI, „Modelowanie w Mechanice” : Polskie Towarzystwo Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej. Oddział Gliwice, Ustroń : 2016
3. Neural network control of nonlinear objects, Agata NAWROCKA, Marcin NAWROCKI, Andrzej KOT, ICCO 2016, eds. Ivo Petráš, Igor Podlubny, Ján Kačur. — [Piscataway] : IEEE, cop. 2016
4. Type-2 fuzzy logic controller for nonlinear object control, Agata NAWROCKA, Marcin NAWROCKI, Andrzej KOT, ICCO 2015, eds. Ivo Petráš [et al.]. — [Piscataway] : IEEE, cop. 2015
5. Neuro - fuzzy control for nonlinear object, Agata NAWROCKA, Marcin NAWROCKI, Andrzej KOT, KraSyNT 2015: Department of Process Control. AGH University of Science and Technology, Kraków 2015
6. Inteligencja obliczeniowa w zastosowaniach inżynierskich - wybrane problemy, red. Agata NAWROCKA ; aut.: Cedro Leszek, Gierlak Piotr, IZWORSKI Andrzej, Kekez Michał, KOT Andrzej, Muszyńska Magdalena, NAWROCKA Agata, NAWROCKI Marcin, Radziszewski Leszek, WSZOŁEK Wiesław, Katedra Automatykacji Procesów. Akademia Górniczo-Hutnicza, Kraków 2015
7. Control algorithms for robot manipulator, Agata NAWROCKA, Andrzej KOT, Marcin NAWROCKI, Mechatronics, robotics and control / ed. A. Kot. — Switzerland : Trans Tech Publications, cop. 2015
8. The application of visual evoked potentials in brain-computer interface, Agata NAWROCKA, Marcin NAWROCKI, Diffusion and Defect Data - Solid State Data. Part B, Solid State Phenomena. — 2014
9. Artificial neural networks for identification in real time of the robot manipulator model parameters, Marcin NAWROCKI, Agata NAWROCKA, ICCO 2014, eds. Ivo Petráš [et al.]. — [Piscataway] : IEEE, cop. 2014

Informacje dodatkowe

Brak